

Povest o pastorku.

IV.

Perilo je pripravljeno in zlikano. Belo kakor sneg se je svetilo na postelji. Robci so bili zaznamovani z rdečima začetnicama Jožkovega imena in priimka. Jerica je izpolnila natanko svojo obljubo.

Mizar Jakob je napravil kovčeg, dober komolec visok in ravno tako širok, dva komolca pa dolg, s predalčkom za manjše reči. Lično rumeno pobarvan je stal odprt sredi hiše, in Jerica je pomagala Jožku vanj zlagati obleko in druge reči.

Ko je bilo vse zloženo, je prinesla mačeha pehar jabolk, rdečih in vabečih, in jih nasula vrh obleke. »Na, da boš prigriznil v mestu,« je rekla, in njen glas je bil že dokaj prijaznejši kot sicer. Morda je pomislila, kako bi bilo, če bi se selil njen sin od doma, in zato je bil njen glas mehak.

Jožek je mater hvaležno pogledal, in žal mu je bilo in skoraj se mu je zdelo, da je greh, ker je mislil, da ga druga mati nima rada.

»Ná, še tole pogačico!« In prinesla je pogačico, lepo rumeno kot cekin, in jo položila na vrh vsega v kovčeg. Nato je pa zaprla vzbočeni pokrov, zaklenila in dala ključek Jožku.

Jurček je gledal vse to in bil skoraj malo nevoščljiv, ne zato, ker gre Jožek v šolo, ampak zato, ker bo videl veliko mesto. Zažvižgal je in odšel in se čudil v svojem srcu, kako se morejo dobiti na svetu ljudje, ki se tako radi uče, da jim ni dovolj trirazrednica pri fari.

»Še nekaj sem ti obljubila, Jožek! — Glej, kupila sem ga na sejmu, in goldinar je notri.«

Tako je rekla Jerica in je potegnila iz predpasnikovega žepa lep rdeč žametast mošnjiček z lepo rumeno zaponko iz medi in mu ga je dala.

»O, hvala ti, Jerical!«

Težko je bilo Jožku ta dan. Pričakovanje in strah sta se borila v njegovem srcu. Pa skoraj je premagoval strah, in najrajši bi bil zdaj kar takoj odšel; zdaj pa že zopet počakal vsaj še en teden.

»Voz je pripravljen. Jožek, stopi še h gospodu župniku, da se poslovíš! Pa zahvali se jim, da so vse tako lepo preskrbeli in uravnali!« je dejal oče, ko je stopil v hišo.

Jožek je stekel v župnišče.

Ves zadovoljen se je smehljaj župnik in je dal Jožku lepo vsotico. »Ná, pri ministriranju si si zaslužil; boš imel vsaj za knjige.«

»Ne pozabi na opomine in na nauke materine!« je nadaljeval gospod. »Kadar pride izkušnjava, se spomni materinega groba — in kadar pride težava, pojdi k Materi, ki je boljša kot vsaka druga mati. K Materi dobrega sveta, in močan boš v boju! — Zdaj me morda še ne razumeš; a razumel me boš pozneje, morda kmalu.«

»Vse bom storil, kakor velite, gospod župnik!«

»Bog te spremljaj in angel njegov, kakor je spremljal mladega Tobijo. Življenje ni lahka pot,« je rekel mož-duhovnik in nekako zamišljeno zrl

za dečkom, ki je lahkega koraka odhajal po stopnicah na težko pot v življenje. —

»Še k mami moram!« In Jožek je pokleknil na grob ob zidu in zatrjeval mrtvi, da hoče ohraniti srce čisto, in jo je prosil, naj tudi ona prosi v nebesih zanj, da se ne bi izgubil na potih, ki jih zdaj še ne pozna; a ve o njih, da niso prava.

Utrgal je Jožek na grobu materinem rožo za spomin in jo vtaknil v mašno knjižico. »Kadar bo prišla izkušnjava, jo bom pogledal in se spomnil materinega groba,« je rekel samprisebi in je vstal. Pa še enkrat je pokleknil. Težko mu je bilo slovo od groba materinega.

V.

Če vržeš na spomlad zrno v zemljo, svežo in zrahljano, se bo zrno razklalo v bolesi in poglalo bo bilko, ki bo v solncu obrodila bogat sad.

Če raste roža v trnju, rastla bo; previla se bo skozi bodice, še bolj bo vabeča in krasna, samo če ji sije vseoživljajoče solnce z mogočno lučjo, s čudodelnimi žarki.

Kakor dobro zrno v rodovitni zemlji, tako so ležali nauki materini in župnikovi v srcu Jožkovem. Rastli so in razcveteli so se v blagodehteč cvetoč grm in rodili so.

Kakor raste roža v trnju, tako je bilo Jožkovo srce v tujini — mnogo je bilo bridkosti, mnogo težav, mnogo izkušenjav, a sijalo mu je veliko in mogočno solnce: spomin na mater in ljubezen do Matere dobrega sveta.

Težko je mlademu človeku, otroku, v tujini, in težko se je tujine privadil Jožek.

Stanovanje je bilo temno in dolgočasno. Žalostno so zrla okna na sivo dvorišče. Doma pa samo solnce, življenje — cvetna poljana, polna rož!

Tovariši - sostanovalci so imeli dolge lase in kričeče, našopirjene pentlje pod vratom, visoke tesne ovratnike. Bili so gosposki, govorili so bahato, smejali se bučno, njih oči pa so gledale važno in mrzlo. Tam doma — dobra Jerica, dobri oče, Jurček, mati, — čeprav včasih malo nagli.

In gospodinja — izza debelih naočnikov so gledale njene drobne, hudomušno-sitne oči. Glas njen je bil raskav in obraz neprijazen. Mačeha doma se mu je zazdela v takih hipih čez mero prijazna in dobra.

In v šoli — gosposka deca! On pa tako kmetiški!

To so bile težave! Samenasebi majhne, a za šibko detinsko srce težke dovolj.

Toda iz Jožka je v letih zrastel Jože — a vzporedno ž njim zrasle iz težavic težave.

V takih trenutkih je Jože šele spoznal, da je tujina mačeha. Čutil se je včasih tako samega, tako zapuščenega, in ga ni bilo, da bi mu bil položil roko na ramo in ga vprašal: Prijatelj, čemu si žalosten, povej, da te potolažim.

Hudo je včasih mlademu srcu v tujini!

Toda Jože je imel zaklad; globoko v prsih je bil skrit, dragocen in bogat. Spomnil se je na besede dobrega gospoda župnika: kadar pride izkušnjava, se spomni materinega groba; in kadar pride težava, pojdi k Materi dobrega sveta!

In stopil je Jože v takih trenutkih v tiho cerkev.

Trepetala je lučka pred lurško Gospó — boječe in upajoče, kakor mlado, neizkušeno srce. Gospa je gledala dobrotno in usmiljeno, in lučka je gorela mirno, in srce je bilo potolaženo.

Kakor Tobijev angel so spremljale Jožka besede župnikove. Roža, utršana na grobu materinem, je ovenela v mašni knjižici in se posušila. Ni pa ovenel spomin. Rastel je kakor roža, ki z vsakim dnem cvete lepše, in dehti sladkeje; kakor roža čudotvorna, ki daje moč srcu, kadar omaga je na potu bridkosti.

VI.

Hodil je po sobi gorindol.

Bil je v talarju, prepašan s črnim svilenim pasom, pod vratom se mu je svetil bel kolar.

Bil je Jože, pastorek — novomašnik. Doma je bil.

»Kaj bi, Jože? Ali naj ti še kaj naredim?« je vstopila postarna žena, mačeha Vogalovka. A njen glas je bil glas materin.

»Nič ni treba, mati! Nič ne napravljajte!« je odvrnil mladi gospod prijazno, in žena je odšla.

Naslonil se je mladenič na okno in gledal je po vasi.

Vsa vas je bila ozaljšana. Tu, tam je stal slavolok. Vsa vas mu je spletla novomašni venec in se okitila z njim kot nevesta na poročni dan.

Sladko je bilo novomašniku ob pogledu na rojstno selo in ob spominu na vse, kar je doživel v njem. Celo spomin na žalostne dogodke je bil ovenčan s tiho radostjo.

O, kakor dvanajst dni, tako se mu je zazdelo dvanajst let, ki jih je preživel od doma v šolah. Bridka so bila in trda, pa zdaj je bridkost bogato poplačana in povrnjena stokratno. Spomnil se je dobrega župnika — zaspal je že v Gospodu. Spomnil se je vsega iz mladosti svoje; spomnil se trpkih besed nekdanje mačeha — pa zdaj ga ima ona rada kot lastno dete. Spomnil se je, ko je ministriral še — — —

O, jutri bo pa dvignil sam zlati kelih s presveto Krvjo, in tako sladka je bila ta misel, da ga je omamila z vso svojo radostjo.

»Gospod, ti si dober!« je vzdihnil mladenič. Pokleknil je na klečalnik pred Križanega in zamolil je v hvaležni ponižnosti: »Domine, non sum dignus — Gospod, nisem vreden!« —

Svete misli so hodile po sobi kakor angelci božji. Uhajale so skozi okno in plavale nad vasjo, ki je pričakovala, ozaljšana kot nevesta, v tihem hrepenenju jutrišnjega novomašnega dne.

Bogumil Gorenjko.

